

— **Zgodovinski zbornik.** Priloga »Laibacher Diocesanblattu«. Izhaja v nedoločenih obrokih (sic!). Izdavitelj in odgovorni urednik *Martin Pogacar*, tiska »Katoška tiskarna« v Ljubljani. Naročnina znaša po 50 kr. na leto. Namen novemu strokovnemu listu je z vestnim raziskavanjem zgodovinskih virov položiti temelj škofijski zgodovini. Zatorej bode »Zgodovinski zbornik« zbiral še nenatisnene listine ter prinašal znamenite, v redkih knjigah ali pogrešno objavljene rokopise, cerkveno zgodovinske sestavke, životopise, a tudi popolne kronike posameznih farâ. — Pred nami leže prve tri številke novega lista. V njih beremo najprej listino, s katero je nadvojvoda Ferdinand na prošnjo ljubljanskega škofa Tomaža Hrena potrdil vse od svojih prednikov ljubljanskim škofom podeljene pravice; dalje prinaša list jako korenito zgodovinsko razpravo »Stare pisane mašne bukve kranjskega farnega arhiva«, in naposled temeljito oceno dr. Napotnikove knjige »Sveti Viktorin«. Vse prijatelje domače zgodovine opozarjamo na ta znameniti zbornik.

»**Národna knjižnica.**« Urejuje Anton Trstenjak. I. zvezek. V Ljubljani 1889, 231 str. Cena 1 gld. 20 kr. — Važnega književnega podjetja se je lotil gospod Anton Trstenjak. Začel je izdavat zbirko izvirnih in iz raznih, zlasti slovanskih jezikov preloženih povestij, romanov, gledaliških iger in sploh leposlovnih proizvodov. Veseli pozdravljamo to podjetje g. Trstenjaka, ker živo čutimo, kakó tuja knjiga preplavlja slovenske naše rodbine, v katerih, dasi se štejejo za domoljubne, večkrat ne najdeš domače knjige. Veseli nas pa tudi, da je g. izdavitelj takoj s prvim zvezkom »Narodne knjižnice« srečno pogodil. Objavil je v njem izvirni roman »Pobratimie«, ki ga je spisal g. dr. Jos. Vošnjak. Bralci našega lista poznajo g. dr. Vošnjaka iz prejšnjih letnikov kot jako ljubeznivega pripovedovalca; tudi širšim krogom národovim se je g. dr. Vošnjak priljubil s svojimi iz preprostega národa zajetimi povestimi, v katerih takó lepó opisuje vrline in napake kmeškega našega ljudstva. In zdaj nam g. dr. Vošnjak tudi v svojih »Pobratimih« podaje lepo in zanimivo povest, v kateri nam živo slika razvoj socialnega življenja in političnih bojev zadnja leta po slovenskem Štajerji. Za danes samó opozarjamo vse prijatelje slovenskega leposlovja na Trstenjakovo »Národno knjižnico« in zlasti na Vošnjakove zanimive »Pobratime«, o katerih hočemo o priliki še posebej govoriti. — »Národna knjižnica« se prodaje samó v lepó vezanih izvodih, kar moramo še posebno odobravati.

Odlikovanje slovenskega učenjaka. Jugoslovanska akademija v Zagrebu je učenega rojaka našega g. prof. dr. *Gregorja Kreka* v Gradci imenovala za svojega dopisjočega člana. Iskreno čestitamo!

Nektera duhovna opravila. Labaci 1888. Sumptibus et literis successorum Blasnik. Pod tem naslovom je izšla knjiga, katero, kakor kaže že napis, naj bi rabili v prvi vrsti duhovniki. — Pri prvem pogledu mi je ugajala ta knjiga zeló, kajti oblika, popir, tisek — vse je takó pripravno in lično, kakor si morem želeti — no, znano je pa tudi, da nam novega cerkvenega obrednika res treba. O vsebini omenjene knjige, o razvrstitvi in slovici pa moram reči javno nekaj besed.

Da je naše slovensko ljudstvo véno, svedoči nam naša prebogata književnost z nabožno vsebino. Redka je hiša brez »pratike«, a še redkejša brez molitvene knjige. Zato pa moram grajati očitno, da so baš najrazširjeneše knjige pisane v slabi, dá, v pravi rokovenjaški slovensščini. Dandenašnji hoče biti že vsakdo pisatelj, dasi o slovici nima morda niti pojma. To velja tudi o knjigi »Nektera duhovna opravila«. Pisatelj te knjige ni objavil svojega imena, kar je čisto prav, kajti lovorik si ni pridobil s tem delom in morda mu je očitala vest, da slovniče ne pozna, zato je ostal prikrit.

Vsebina omenjene knjige kaže največjo nedostatnost. Knjiga ima dva dela: 1. pars prior in 2. pars posterior s pristavkom — appendix. Izvirno je že to, da ima knjiga slovenski napis in latinsko razdelitev. Prvi del nam podaja navadnejše molitve, molitve ob posebnih prilikah in potrebah. Drugi del podaja navod, kakó je pokopavati mrliča in kakó se vršé razna blagoslovila. Pristavek obseza misijonske pesmi, molitve po maši in pri obhajilu bolnikovem. — Čudim se, da urednik te knjige molí o najpotrebnejšem svetstvu, o sv. Krstu, govori pa o pogrebu, ki po naši véri ni takó potreben. Čudim se, da urednik bolnika obhaja, ne privošči mu pa maziljenja s sv. oljem in pa papeževga blagoslova. Kakšen namen ima torej ta knjiga, jaz ne uganem in morda še kdo drugi ne. —

Razvrstitev vse knjige in posameznih molitev z ozirom na jezik kaže res pravega slovanskega duha urednikovega. Če je molitev napisana v treh jezikih, imeti mora prvo mesto jezik latinski, drugo nemški in napósled bodi slovenski. Za táko odlikovanje moramo biti res hvaležni.

Kar se tiče slovničnih napak, dovoljujem si navesti nekoliko vzgledov. Pisatelj rabi: tavžent, manjkalo, gnađa, žegnana, procesija, turn, marternik itd. tujke, za katere imamo takó lepe domače izraze. Dalje ne pozna razlike med dovršnimi in nedovršnimi glagoli: *zgodí se tvoja volja* (str. 3. v. 15.), *Bog, od katerega pridejo sv. želje* (str. 36. v. 27.), upam in se *zanesem* (str. 5. v. 7.). Vzgledi nedoslednosti: *jedenkrat stoji: po križu*, potem *zopet po križi*, — *časih: kateri* — *včasih: nekteri*; *zopet: Lavrencij, Vincencij* a tudi: *Gervazi, Protazi*, milost in gnađa. Pisatelju je neznano, kdaj naj piše *z* in kdaj *iz*. N. pr.: *z obličja v obličje gledati* (str. 5. v. 12.); *varuj jih iz Siona* (kaj je *Bog v Sijonu*?!); *kruh z nebes si jim dodelil* (ali ne *iz nebes*?!) — Ne vem, čemu rabi pisatelj: *doli* je šel pred pekel . . . *gori* je šel v nebesa . . . ? — Besede: *ravno*, (*eben*), *dopasti*, (*gefallen*) pričajo same, da niso naše. Napačno je pisati: *slonokosteni*, *osramočeni*, *zeliše*, *silo* sem kriv. Neodpustno pa je, da pisatelj ne razločuje spolov pri sklanji: *narvečji dobroti* (str. 5. v. 20.), *vrata nebeške* (str. 24. v. 9.), *pravične dela* (str. 32. v. 23.) *srca vdane* (str. 33. v. 1.), *začni* . . . naše dejanje in spremljaj *ga* s svojo sv. pomočjo (str. 37. v. 11.), *tvoja šiba in tvoja palica ste me tolažile* (str. 43. v. 3.) itd. Napačno je: *oh, obrni tedaj* (str. 30. v. 3.) mesto: *torej*. Kaj porekó nekateri bralci o oblikah duhoven (mesto: duhovnik), kot *zadolženi podložni* (mesto: podložniki), *Izraelove razkropljene* (str. 38. v. 17.), *z vsemi izvoljenimi doseči* (str. 21. v. 22.), *kličejolega ljudstva* (str. 36. v. 14.). Ali je to slovensko: *daj, prosimo, da njo za nas prositi čutimo* . . . , ker je *iz* tvoje volje cesar postal . . . , da nam *zanesi*, prosimo te, usliši nas . . .

Dosti! Navedene napake kažejo zadostno, kolika je nedostatnost pri knjigi »Nektera duhovna opravila«. Take in jednake napake se širijo med mili naš národ leto za letom po knjigah, katere ljudstvo najčešče prebira! — Ako bi te vrste vplivale na paznost naših pisateljev pri spisovanji nabožnih knjig, potem sem dosegel namen svoj.

—4.

Muzejsko društvo za vojvodino Kranjsko je minulega leta po oblastveno potrjenih pravilih prevzelo nalogo vsestranski gojiti deželoznanstvo, pomnoževati v deželnem muzeji znanstvene zbirke, prirejati dotična predavanja ter z izdajo letnega izvestja širiti in pospeševati deželoznanstvo v krogih vseh omikancev. Društvo je to svojo nalogo tudi po móči zvrščevalo in sme se zaradi mnoge hvalevredne udeležbe občinstva zadovoljno ozirati na večletno svoje delovanje. Jednako je nekdanje historično društvo z velikim vspehom preiskavalo deželno zgodovino in vsi strokovnjaki spoznavajo njegova od leta 1847. do 1868. priobčena poročila za izvir visoke vrednosti, iz katerega se zajema znanje kaj bogate prošlosti kranjske dežele. Žal, da so neugodne okolnosti prisilile obe društvi ustaviti delj časa delovanje; razven tega je historično društvo pred nekaterimi leti z